תלמוד בבלי · אחרונים · אור הישר · מסכתות קטנות

אור הישר על מסכת כותים

הרב שמואל יצחק הילמן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור הישר על מסכת כותים

הרב שמואל יצחק הילמן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-הישר-על-מסכת-כותים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4

פרק א

דרכי כותים פעמים כעכו"ם פעמים כישראל ורובן כישראל כו'., הנה משמע שלא היתה מסכת זו לא לפני הבית שמואל באה"ע סי' מ"ד ס"ק י"ג ולא לפני הש"ך ביו"ד סי' קנ"ט סק"ה וע' שער משפט קונטרס שער דעה סי' קנ"ט סק"ב ובמה שהארכתי בחידושי לחולין ד"ו ע"א.

פרק ב

שוה הכותי לישראל לכל נזיקין שבתורה ישראל שהרג את הכותי וכותי שהרג את ישראל שוגג גולה מזיד נהרג, ואילה"ק כי יכה את רעהו כתיב, די"ל דבספרי פ' שפטים תניא מה ת"ל רעהו ג' פעמים חד לגופיה וחד למעט עכו"ם ואידך למעוטי גר תושב ע"ש וממילא מובן דכותי לא איתמעט והוי בכלל רעהו, ולפ"ז שבוש הוא בשארי ספרים דגרסי במכות ד"ח ע"ב הכל גולין ע"י ישראל לאתויי מאי לאתויי עבד ועכו"ם. רק צ"ל עבד וכותי, וכן צ"ל בכל הסוגיא שם, דעכו"ם ממועט מכלל רעהו כברייתא דספרי וגרסת כותי שם מתאמת עם ברייתא דהכא. וה"נ מבואר בפיה"מ להרמב"ם במכות שם וז"ל הכל גולין ע"י ישראל להביא כותי ועבד ואמרו חוץ מגר תושב ר"ל דגר תושב כשהרג את ישראל אינו גולה אלא נהרג אבל כשהרג ישראל לגר תושב יגלה ישראל ע"ש, ואף שהראב"ד בפ"ה ה"ג מה' רוצח גריס במכות שם עבד ועכו"ם, אבל גם אפשר דט"ס הוא וצ"ל כותי במקום עכו"ם, אמנם כלל דבריו שם קשים להולמם מדוע צריך לדייק לפי שהוצרכו להביא עבד ועכו"ם מן הריבוי אלמא גר תושב אין גולין עליו ואין נהרג עליו ע"ש, הלא מלבד משה"ק עליו הכ"מ הא במתניתין דמכות תנן בהדיא חוץ מגר תושב ע"ש, הרי ממועט הוא בתורה מקרא דרעהו כדתניא בספרי וכנ"ל.

וביותר יל"ד בדברי הרמב"ם שם שכ' וז"ל וכן עבד שהרג בשגגה את ישראל או את גר תושב וכן גר תושב שהרג את גר תושב או את העבד בשגגה גולה שנאמר לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם עכ"ל, והוא תמוה דאיך אפשר לכוללם יחד. אחרי דעבד מרבינן בספרי בכלל רעהו וגר תושב ממעטינן, ומכש"כ במה דסמיך אקרא דלבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם, הלא האי קרא בפ' מסעי סיים שם תהיינה שש הערים האלה למקלט לנוס שמה כל מכה נפש בשגגה הרי דאינו מדבר רק בנוגע לקליטת הערים שיקלטו ישראלים גרים ותושבים, אולם כל חד וחד כדיניה, לישראל שהרג ישראל, ולגר תושב כשהרג גר תושב, ובמכות ד"ט לא מקשה הש"ס רק משום דבקרא והיו לכם הערים למקלט משמע דממעטינן גרים מדכתיב לכם ובאידך קרא כתיב לבני ישראל ולגר

ולתושב הרי דקולט גרים ומתרצינן דהך קליטה היא רק לגר תושב שהרג גר תושב אבל גר תושב שהרג ישראל לא סגי ליה בגלות, וההבנה הברורה הזאת הבין שם גם הרמב"ם כמו שהעתקתי לעיל דבריו מפיה"מ, ומה מקום מצא הרמב"ם בה' רוצח לכלול ההורגין והנהרגין שביניהם מטעם הכתוב וצ"ע כעת.